

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

Oslo 12.2.16

Innspill til jordbruksmeldingen

Viser til innspillmøtet som ble avholdt 24.11.15 og benytter med dette muligheten til å komme med skriftlige innspill til arbeidet med meldingen.

Bondens marked ble etablert i Norge i 2003 etter modell fra det internasjonale konseptet Farmers Market. Bondens marked er en lavterskel salgs- og markedsføringskanal for lokalprodusert småskalamat. Våre produsenter bidrar til matmangfold for forbrukerne og god utnyttelse av de lokale beite- og naturressursene.

Store og små bruk er like viktige

Alle som skal basere sin næringsvirksomhet på gårdens eller bygdas ressurser i Norge er avhengige av en aktiv landbruks- og distriktpolitikk. Et levende landbruk over hele landet er rekrutteringsbasen for lokalmatprodusenter. Bondens marked stiller seg derfor på generelt grunnlag bak en politikk som sikrer spredt bosetting, variert bruksstruktur og et konkurransedyktig inntektsnivå i norsk matproduksjon.

Bondens marked har som mål at maten skal være så kortreist som mulig. Vi legger også til grunn at matproduksjon må bli en del av løsningen på klima- og miljøutfordringene. Ut fra dette er det viktig at matjorda i hele landet holdes i drift, og at gårdsdrift er tuftet på de lokale ressursene. I tillegg er det viktig å sikre at beiteressursene brukes aktivt. I praksis betyr det at det er behov for både små, middels og store gårdsbruk, og da må også virkemidlene legges opp deretter.

Tradisjonell gårdsdrift er basisen for gründere

For at unge skal ønske å satse innen landbruk, må de se mulighetene som finnes og oppleve at næringen har stabile rammevilkår som gjør det mulig å forvente en akseptabel inntekt fra gården.

Bondens marked Norge vil framheve at det er gode muligheter til å satse på småskala lokalmat for produsenter som ønsker det. Bondens marked har økt omsetningen og aktiviteten hvert år siden starten i 2003, takket være iherdige produsenter som har bygget sten på sten for å bygge opp sine egne bedrifter og de lokale markedsplassene. For å fortsette denne positive utviklingen er det nødvendig å rekruttere flere produsenter. Det er også viktig for å kunne nå det offisielle omsetningsmålet for lokalmat i Norge på 10 milliarder i 2025.

Bondens marked er i dag den viktigste lavterskel salgskanalen for småskalaprodusenter i Norge. Mange produsenter starter i det små på våre markeder, og bygger seg opp gradvis til å bli leveringsdyktige til blant annet dagligvarebutikker og reiselivsaktører. Til tross for økt volum og flere salgskanaler fortsetter mange produsenter å selge på Bondens marked. Disse produsentene vektlegger Bondens marked som en viktig arena for produktutvikling, merkevarebygging og direkte kontakt med kundene. Behovet for ulike salgskanaler har ikke blitt mindre med årene. Når Coops oppkjøp av ICA fører til at flere grøntprodusenter står uten leveringsavtaler, viser det hvor viktig det er for produsenter å ha alternativer og mulighet til å selge i flere kanaler.

Flertallet av våre produsenter har tradisjonell landbruksdrift som grunnmur i drifta. I St.melding 31 (2014-15) «Garden som ressurs – marknaden som mål» understrekes det også at de som driver med lokalmat og gründerskap innen landbruksbaserte næringer ofte driver tradisjonelt landbruk.

Det står også i St.melding 31 at «mange av pionerene innen lokalmat har vært aktive i mange år, og det er behov for nye krefter og økt rekruttering». Dette er et viktig poeng. Våre trofaste produsenter i Stabbursstua har for eksempel holdt på i 25 år, men har nå rundet 70 år og sier selv at «vi tar ikke 25 år til...». De har ikke noen som vil overta driften, og slik er det for flere produsenter. Det er derfor svært viktig at det legges til rette for nye småskala lokalmatbedrifter også i tiden framover.

Trygghet er viktig for å våge å tenke nytt

Formålet med markedsbalansering av jordbruksråvarer er å redusere bondens prisrisiko og risiko for mangel på avsetning. Produsentene som deltar på Bondens marked har ofte større råvareproduksjon på gården enn det de kan omsette på markedene. Dette gjelder særlig i en tidlig gründerfase, men for mange produsenter vil det gjelde over lang tid. Det er derfor viktig at det finnes supplerende og mindre risikofylte omsetningskanaler som kan ta imot varierende volum, og at ordningen innebærer begrenset prisrisiko for produsenten. En generell økning i risiko knyttet til pris og avsetning i primærlandbruket vil etter vår vurdering ikke stimulere til at flere velger å satse på håndverksmessig videreføring.

Mottaksplikten er en garanti for å få markedstilgang for volum som ikke kan brukes i egen småskala produksjon, samt for sesongvariasjoner.

Bondens marked er en populær møteplass mellom matprodusenter og forbrukere. Produsentene på Bondens marked er derfor viktige ambassadører for norsk landbruk i sin helhet, og de viser at tradisjonell drift og gründerskap ofte er to sider av samme sak.

Med vennlig hilsen

Bondens marked Norge
Randi Ledaal Gjertsen
Daglig leder